

~~IK ZOU DIT BESLIST NIET LEZEN.~~

Inhoudsopgaven .

Voorwoord.	Pagina 2
Mijn kind heeft autisme en knalt eruit.	Pagina 3
Wat doet Ambulant Spoedeisende Hulp.	Pagina 4
Maar hoe doe ik dat bij iemand met autisme?	Pagina 4
Slot woord.	Pagina 6

Voorwoord.

Ik ben van mening dat er geen kenmerk bestaat dat typisch en uniek is voor autisme. Autismen uit zich op veel verschillende manieren en hoe ouder - of hoe intelligenter - iemand met autisme is, hoe meer hij geleerd heeft de tekortkomingen te compenseren en te camoufleren. Ik ben van mening dat de professional (de persoon die de diagnose stelt) over een grote ervaring moet beschikken om de (juiste) diagnose te kunnen stellen. Dan zie ik ook nog in het werkveld dat het kind of één van de ouders de diagnose niet accepteert. Autismen toont zich immers vooral langs de binnenkant: in de andere manier van waarnemen, informatie verwerken en betekenis geven. Er bestaan diagnostische instrumenten zoals gedragsvragenlijsten en observatieschalen die de betrouwbaarheid van de diagnose verhogen. Als ASH medewerker (ambulant spoedeisende hulp) kom ik steeds vaker in contact met jongeren en ouders met de kenmerken van autisme. Als ASH medewerker is je grootste zorg het waarborgen van de veiligheid en dat je uitgaat van de kracht van de cliënt en het cliëntsysteem. De veiligheid is het grootste belang voor een kind.

Veiligheid staat mooi omschreven als de mate van afwezigheid van potentiële oorzaken van een gevaarlijke situatie of de mate van aanwezigheid van beschermende maatregelen tegen deze potentiële oorzaken.

Je moet het bijna tweemaal lezen om de definitie te begrijpen. Het is veel wollige taal waarin je als mens de weg al snel kwijt bent. Denk dan nog eens aan vraagstellingen die je bij een veiligheidsinschatting doet via de drie huizen van SIGNS OF SAFETY.

- gebeuren er thuis wel eens dingen die je niet leuk vindt?
- wat voor dingen vind je leuk om te doen met mama/papa/in jullie huis?
- als ik nou vanavond bij jullie door het raam kijk wat zou ik dan kunnen zien voor leuke dingen?
- als je niet thuis bent, wat/wie mis je dan het meest?
- Maakt oma zich wel eens zorgen over hoe het bij jou thuis gaat? Of iemand anders?
- Hou jij van geheimpjes ?
- Heb je een geheim ? Is het een groot geheim ?
- Is het een leuk / spannend / eng geheim ?
- Als ik nou vanavond bij jullie thuis door het raam kijk wat zou ik dan kunnen zien bij jullie thuis, voor vervelende dingen?

Hoe duidelijk ben je dan voor iemand met autisme als je over veiligheid spreekt, waar je rekening moet houden met de sociaal emotionele ontwikkeling, cognitieve ontwikkeling, onder en overprikkelingen. Ik denk dat je al snel het contact kwijt bent met hem.

Via mijn vrije opdracht voor coach vriendelijk autisme wil ik uitleg geven hoe ik werk met SIGNS OF SAFETY binnen gezinnen waar één of meerdere personen een autisme spectrum stoornis hebben. Ik zie veiligheid als een relatief begrip, aangezien niets onder alle omstandigheden volledig zonder gevaar is.

Ik wil hiermee niet stellen dat mijn benadering de juiste is, er zullen vast nog meer mogelijkheden bestaan.

Mijn kind heeft autisme en knalt eruit.

Sinds meerdere jaren ben ik werkzaam binnen de jeugdhulpverlening waar ik het geluk heb gehad om met pubers te werken met allerlei gedragsproblematieke variërend van :

Storend gedrag, impulsief gedrag, agressief gedrag, regelovertrekend gedrag, uitdagend gedrag, eisend gedrag, dominant gedrag, druk gedrag, teruggetrokken gedrag, angst, faal angstig gedrag, depressief gedrag, psychosomatische klachten, leeftijdsongepast gedrag, bizar gedrag, stereotiep gedrag of dwangmatig gedrag.

Als hulpverlener had ik wel mijn voorkeuren en dat waren jongeren met de diagnose ASS (Autisme Spectrum Stoornissen.) in combi met een gedragsprobleem. Voor de duidelijkheid wil ik aangeven dat autisme Spectrum Stoornis geen

gedragsproblematiek is maar een aangeboren stoornis in de hersenen die

bependingen kan opleveren in allerlei gradaties tijdens alle levensfasen en op alle

levensterreinen. ASS heeft zowel invloed op het persoonlijk als op het

maatschappelijk functioneren. Voor ouders niet de meest prettige variatie omdat

eigenlijk al je wereld instort als je komt te horen dat je kind autisme heeft. Ik zie

ouders dan in een vorm van een rouwproces. Enerzijds zijn ze erg verdrietig omdat

ze weten dat er serieus iets aan de hand lijkt te zijn. Ik weet nog goed dat een

moeder tegen me heeft verteld dat ze haar verwachtingen moet bijstellen over hun

kind. Ik bemerk in de gesprekken als ASH medewerker ook dat ouders het autisme

voelen als iets van opluchting naast het verdriet omdat ze weten dat het niet aan jou

of aan hun opvoeding ligt. Er is sprake van een aangeboren probleem waar geen

mens iets aan kon doen. Ik vertel ouders dat je autisme niet krijgt omdat je een

vervelend karakter hebt of omdat je opvoeding waardeloos zou zijn. Ik vertel ouders

ook dat de autist niet bestaat en ieder is uniek en heeft dus een unieke benadering

nodig. Veel hulpverleners maken de denkfout als iemand omschreven wordt met de

diagnose autisme dat structuur en duidelijkheid de toverwoorden zijn. Uit mijn

werkervaring, studie en eigen fouten heb ik geleerd dat er bij een kind met autisme

genoeg eigen ontplooiing is te behalen maar het kost wel tijd. Deze ontplooiing moet

wel binnen een vast kader zitten met ontwikkelingsruimte. Door hem dingen aan te

leren als iets anders gebeurt als wat normaal de voorspelling is. In het boek PLAN B

van Marjon Kuipers-Hemken & Gijs Horvers staat mooie voorbeelden. Een plan B

kan veel stress voorkomen. Een plan B maak ik met het gezin in situaties waar bv het

opruimen van de badkamer een grootprobleem is, plannen van huiswerk tot

spanningen leidt, het dekken en opruimen van de tafel voor spanning zorgt, het niet

slaan naar elkaar, enzovoort, enzovoort. Ik weet ook dat een PLAN B sneller is

gemaakt dan uitgevoerd. Het uitvoeren van een PLAN B bij jongeren kost tijd en je

zal vaak op de proef worden gesteld niet alleen bij jongeren met autisme spectrum

stoornis ook bij jongeren zonder deze diagnose.

Bij het opstapelen van chaos bij het niet weten dat je kind autisme heeft of dat je het

pas weet en niet weet hoe je moet handelen groeit de miscommunicatie snel en

ouders melden zich dan bij jeugdzorg met de mededeling 'hij luistert niet meer, we

zijn op". Wanneer deze situatie uit de hand dreigt te lopen bestaat de mogelijkheid

om ambulante spoedeisende hulp in te roepen om naar de veiligheid te gaan kijken

van kind en gezin.

Wat doet Ambulant Spoedeisende Hulp.

Wanneer er een melding binnenkomt via ons meldpunt gaat ambulante spoedeisende hulp een inschatting maken. Belangrijk hierin is te kijken naar de veiligheid. Deze veiligheidsinschatting moet altijd met grote zorg gebeuren. Men maakt een inschatting of een kind zich thuis wel veilig voelt of waar kan een kind heen als zij zich niet veilig voelt. Een goed hulpmiddel hierin is SIGNS OF SAFETY. De benadering biedt een werkwijze om te komen tot een balans van zorgen en krachten in de situatie van het kind. Op basis van deze balans kan een beoordeling gemaakt worden over de mate van veiligheid voor het kind en kan een veiligheidsplan ontwikkeld en uitgevoerd worden. Het veiligheidsplan is een plan waarin staat wat er moet gebeuren om een veilige situatie voor het kind te realiseren. Alle betrokkenen houden zich aan dit veiligheidsplan. Als ambulante spoedeisende hulp medewerker moet je dus snel duidelijkheid krijgen en veiligheid creëren. Ik ben van mening dat het volgende dus zeer belangrijk is:

- Begrijp de opstelling van ieder van het gezin.
- Zoek naar uitzonderingen.
- Ga na wat de sterke punten en hulpbronnen van het gezin zijn.
- Concentreer je op de doelen.
- Meet veiligheid en vooruitgang.
- Beoordeel de bereidheid, het vertrouwen en de capaciteiten.

De wijze waarop je over het gezin denkt bepaalt hoe je reageert. Je houding is een cruciaal element om met succes te streven naar de samenwerking met de jongere en zijn gezin. In de SIGNS OF SAFETY werk ik zelf graag met de drie huizen. Het veilige huis, het onveilige huis en het huis van de toekomst.

Maar hoe doe ik dat bij iemand met autisme?

Om bij kinderen met autisme te werken met de drie huizen moet met goed weten hoe zit het met zijn of haar sociaal emotionele ontwikkelingsproces en hoe ziet het met zijn of haar cognitieve proces in elkaar. Want iemand van kalenderleeftijd 15 jaar hoeft niet te handelen als een 15-jarige of Mensen met Asperger zijn vaak erg slim, maar hun sociale en emotionele intelligentie is in disharmonie met hun IQ. Uit ervaring weet ik dat ik hier wel eens een inschattingsfout heb gemaakt. Ik heb gemerkt door te werken met visualisering dat dit goed is maar houdt hier ook rekening in dat je zaken niet te kinderlijk neerzet. Laat duidelijk het verschil zien in de drie huizen van het veilige huis, onveilige huis en huis van de toekomst. Zelf laat ik ze meestal de huizen zelf tekenen en vraag welke kleur ze willen gebruiken en hoe het huis er moet uitzien. Ieder kind gaat zich dan door de visualiseren goed inleven in de gebeurtenissen. Let hierbij wel goed op de zintuigen want waarnemen in een stresssituatie is anders waarnemen als in een stressvrije situatie.

Bij het tekenen van het veilige huis en het huis van de toekomst gebruiken veel kinderen de kleuren oranje, geel, roze, blauw en groen. Deze kleuren staan ook voor vrolijkheid, enthousiasme, licht, liefde, vrede, vertrouwen en rust. Bij het onveilige huis komen de kleuren zwart en bruin veel naar voren. Deze kleuren staan ook voor verdriet, woede, pech, formeel of krachtig.

Belangrijk is woorden te gebruiken via directe vraagstellingen en let op dat de ene vraag de andere vraag controleert. Woorden die voor mij belangrijk zijn, zijn er vijf stuks.

1. Wie > Wie was erbij.
2. Wat > Wat is er gebeurt.
3. Waar > Waar gebeurde het.
4. Wanneer > Wanneer gebeurde het.
5. Hoe > Hoe gebeurde het.

Voorbeeld. **Wie** was erbij toen jij boven aan het spelen was.
Waar was je dan boven aan het spelen.
Wanneer was je dan boven aan het spelen.
Wat gebeurde er nog meer in de kamer.
Hoe gebeurde dat dan.

Wanneer een kind dan aangeeft dat ze boos is geworden vraag ik **wat** voelde je dan en **waar** voelde je het .

Door deze vraagstellingen krijg ik een aardig beeld van een gebeurtenis of van een wens. Van hieruit kan men ook een verdere inschatting maken. Soms gebruik ik ook hulpmiddelen als een toverstaf bij het maken van een wens. Als ASH medewerker heb ik de ervaring dat dit zeer laagdrempelig werkt. Belangrijk is om creatief te zijn en op de zelfde hoogte te gaan zitten als het kind. Vindt het kind het prettig om op de grond te liggen om haar verhaal te vertellen ga ik ook op de grond liggen. Wil het kind praten via een potje voetbal doen we dat. Belangrijk is dat het kind zich veilig voelt en die veiligheid kan veel plekken hebben.

Als ASH medewerker merk ik dat het werken via de drie huizen veel duidelijk maakt. Het is een vertrekpunt om te kijken hoe de veiligheid weer hersteld kan worden zonder dat het kind bv uit het systeem gehaald moet worden. Soms kan het niet helaas niet anders en moet er voor een kind een andere veilige plek worden gezocht voor langere of korte duur.

Buiten de WAT? WANNEER? WAAR? WIE? en HOE? vraagstellingen is het belangrijk om structuur te geven zoals:

- Vertel in stappen wat je gaat doen.
- Streef er naar de benoemde stappen ook op die manier uit te voeren.
- Verandering kan zorgen voor frustratie.
- Zorg eventueel voor herhaling.
- Wanneer je iets niet weet kan het helpen om te benoemen: Dit wordt, (...tjdstip) duidelijk gemaakt aan je.
- Benoem ook duidelijk de sensorische informatie, dus wat voel je, wat ruik je, wat zie je, etc.

- Vraag aan ouders of het kind een bepaald ritueel heeft bij bijvoorbeeld een activiteit.
- Probeer te zorgen voor een duidelijk begin en een duidelijk einde.

Slot woord.

Via mijn schrijven hoop een bijdrage te hebben mogen leveren aan de scholing coachvriendelijk Autisme. Ik hoop mijn medestudenten via dit schrijven en medewerking in de lessen een inzicht te hebben gegeven hoe wij als hulpverleners vanuit ambulante spoedeisende hulp werken binnen gezinnen waar het sleutelwoord Autisme is. Zelf merk ik dat er veel onduidelijkheid bestaat bij de diagnose autisme de ander wordt meteen als iemand gezien met een of andere ziekte. Een jongere in een behandelgroep waar ik werkzaam ben geweest omschreef het met de volgende woorden naar mij toe "HET IS NET EEN STORM IN MIJN HOOFD".

Ik heb met hem samen toen hierover een klein stukje geschreven om meer duidelijkheid te creëren en dat wil ik graag in mijn slotwoord bijvoegen.

Van sommige dingen die bij autisme horen heb ik helemaal geen last en van andere dingen juist veel.

- Ik kan bijvoorbeeld heel goed horen. Ieder klein geluidje hoor ik. Soms kan ik me ook niet zo goed concentreren door al het geluid dat ik hoor. Vaak hoor ik ook geluiden harder dan ze zijn. Daarom zit ik soms ook met mijn handen voor mijn oren, omdat al dat geluid gewoon pijn doet.
- Als jij merkt dat een geluid dat jij maakt mij pijn doet, kun je me helpen door ermee te stoppen.
- Ik neurie heel vaak, zonder dat ik dat zelf in de gaten heb. Daar kunnen jullie best wel last van hebben. Ik doe het niet expres en heb het vaak niet eens in de gaten.
- Als jij merkt dat ik zit te neuriën, zeg het dan gewoon tegen me, dan stop ik ermee. En als ik er toch per ongeluk weer mee begin: niet boos worden, gewoon nog een keer vragen of ik ermee wil stoppen.
- Ik heb er moeite mee om aan mensen te zien hoe ze zich voelen. Boos, verdrietig en blij kan ik wel zien, maar bang, geërgerd, doen alsof je iets leuk vindt bijvoorbeeld kan ik niet goed zien.
- Als ik een mopje vertel, weet ik dus echt niet of je het echt een leuke grap vond, of dat je maar doet alsof. Dan kan ik door blijven gaan, zonder dat ik in de gaten heb dat je het helemaal niet grappig vindt.
- Je kunt me helpen door dan niet boos te worden, maar met woorden te vertellen wat ik niet kan zien.
- Ik kan bij spelletjes niet zo goed inschatten hoe hard ik je bijvoorbeeld kan tikken. Soms ben ik veel te ruw. Dat doe ik niet expres.
- Je kunt me helpen door het gewoon tegen me te zeggen, dan zal ik proberen minder ruw te doen.
- Ik heb moeite met het maken van vrienden en vriendinnen. Dat is voor alle mensen met autisme heel moeilijk. Ik weet niet goed hoe ik dat aan moet pakken en het is ook niet iets wat makkelijk te leren is.
- Ik wil wel graag vriendinnen hebben, net als alle andere kinderen. Als iemand mijn vriendin is, ben ik heel trouw.

- Soms doe ik onhandige dingen, waar ik niks aan kan doen. Dan worden jullie boos op me. Ik ben dan erg verdrietig en weet niet goed hoe ik het op moet lossen.
- Je kunt me helpen door te proberen me te begrijpen, ook als ik dingen anders doe, en te accepteren dat ik ben wie ik ben.